

Relotges de sol a Canals

... tots són de factura moderna, és a dir construïts a finals del segle XX i principis del XXI. Al plànol es poden veure les ubicacions dels rellotges. No és una llista exclusiva però si són els rellotges que l'autor ha trobat en llocs d'accés públic.

Institut Sivera Font

En aquest centre públic hi ha dos rellotges de sol, un ubicat a la façana principal orientada al sud i un altre col·locat a l'entrada principal del centre.

El més antic el van fabricar un grup d'alumnes durant el curs 1998-1999. El disseny és d'Enric Juan

Sahuquillo, és un rellotge vertical amb declinació de 17° cap a ponent, per això es pot observar que el gnòmon no es troba en posició vertical. Disposa sols de les línies horàries i la numeració és amb nombres romans. Està fet amb material plàstic que suportat prou bé els efectes del sol durant els 18 anys que porta muntat. Fa dos anys el van tindre que desmuntar per poder reparar el gnòmon que havia sigut arrancat un dia de vent

molt fort de ponent.

L'altre rellotge està ubicat a l'entrada de l'institut. Es va col·locar al curs 2009 per celebrar que l'institut feia 15 anys que estava funcionant. És del tipus equatorial i se li va donar forma de llibre (què més adequat per a un centre escolar), on el que podriem considerar un marcallibre fa de gnòmon que ens indica hora.

Relotges de sol a Canals

Està fet amb xapa d'acer i se li ha donat un acabat oxidat i va col·locat damunt d'una pilastra de formigó armat.

El disseny i els càlculs varen ser fets per Enric Juan i Paco Martínez.

Parc Jaume I

En aquest parc hi ha un rellotge instal·lat a l'any 2010,

és un rellotge vertical declinat a llevant. Està

realitzat en planxa d'acer amb un acabat oxidat. Presenta la característica que el gnòmon tradicional (bé un triangle, bé una vareta) ha sigut substituït per una petita esfera que ens indica l'hora sobre les línies horàries i també la data del calendari sobre les línies hiperbòliques, que s'anomenen almicantàrades.

El disseny també és obra d'Enric Juan Sahuquillo.

Actualment es troba deteriorat ja que un dels punts de soldadura de l'arc que suporta la boleta està trencat i per tant el rellotge no dona cap indicació correcta.

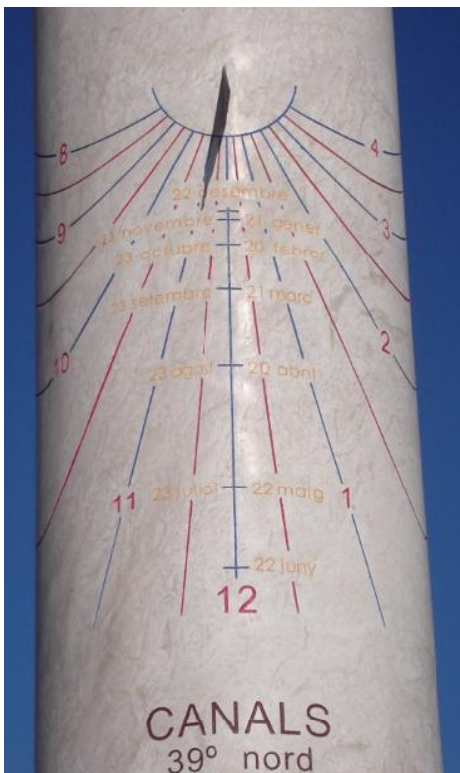
Parc d'Horts

En ple parc d'Horts es troba, tal vegada el rellotge més singular de Canals i és un model molt poc vist.

Relotges de sol a Canals

Es tracta d'un rellotge cilíndric vertical ubicat en una columna de marbre que està damunt d'una base quadrada, i col·locat tot dins d'un safareig de poca profunditat.

Tant el material de la columna com el dels pedestal va der una donació de la família dels Micons.

El rellotge disposa de línies horàries per a les hores i les mitges hores i a més a més marca la data del calendari quan són les 12 del migdia.

Presenta la característica que les línies horàries no són rectes com en la majoria dels rellotges, sinó que són trams de paràboles que s'adapten a la forma cilíndrica de la columna on està ubicat.

Aquest rellotge és dels més complicats de realitzar ja que primer s'han de traçar les paràboles de les línies horàries sobre un paper pla a manera de plantilla, després aquest paper s'enrotlla sobre el cilindre i es traspassen les línies sobre la columna. En aquest cas les línies es van buidar en la superfície del marbre i posteriorment es van omplir de pintura de diferents colors

També disposa d'un calendari amb els dies del pas del sol pels diferents signes del zodíac. La data la marca la punta de l'ombra del gnòmon triangular quan el rellotge marca

les 12 del migdia.

Per tractar de visualitzar i comprovar que els càlculs eren correctes es va una maqueta a escala reduïda

Relotges de sol a Canals

A continuació es pot veure el procés de càlcul i disseny del rellotge.

El rellotge porta una llegenda que diu :*"Aquesta ombra que no s'atura del pas dels anys és la mesura"*. El disseny i els càlcula també són d'Enric Juan.

Parc de Sagres

El rellotge d'aquest parc és del tipus vertical orientat, és a dir el quadrant (superfície on estan les línies horàries) queda mirant exactament al sud.

Està realitzat sobre un bloc prismàtic de marbre gris i suportat per dos peus, també prismàtics, del mateix marbre. En aquest cas el material va ser donat pel Pelegrí Micó.

Porta unes línies

rectes per indicar les hores i uns punts circulars per a les mitges hores.

Com a gnòmon porta una planxa d'alumini de forma irregular.

No porta llegenda però porta el nom del parc, l'escut de Canals i el nom de CANALS.

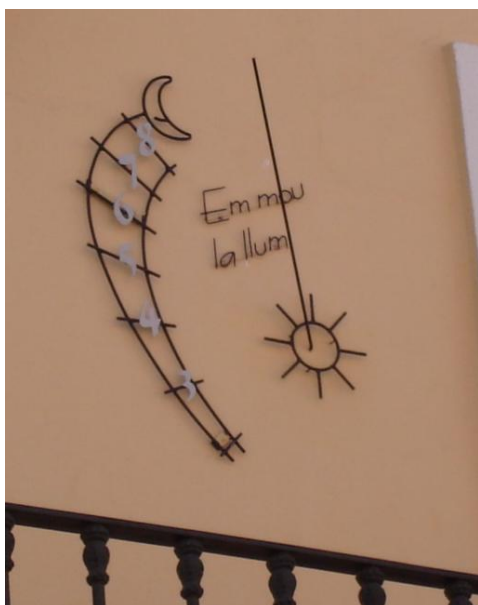
Es va instal·lar a l'any 2011 i actualment ha sigut retirat per l'ajuntament.

Carrer Sants de la Pedra

Es tracta d'un rellotge de sol col·locat a la façana del número 100 d'aquest carrer. És un rellotge vertical declinant a ponent. Està realitzat amb vareta d'acer de 5 mm de diàmetre. Porta la numeració des de les 3 fins a les 8.

Com a elements decoratius porta una lluna al final de les hores i un sol d'on ix la vareta que fa de gnòmon. A més porta la llegenda "*Em mou la llum*".

Una curiositat d'aquest rellotge és que la vareta està col·locada d'una manera no habitual, està col·locada cap amunt en compte d'estar cap avall. Açò és degut a la gran declinació de la façana, en concret 135° cap a ponent. Així els rellotges verticals declinants que no superen els 90° a ponent o a llevant porten el gnòmon

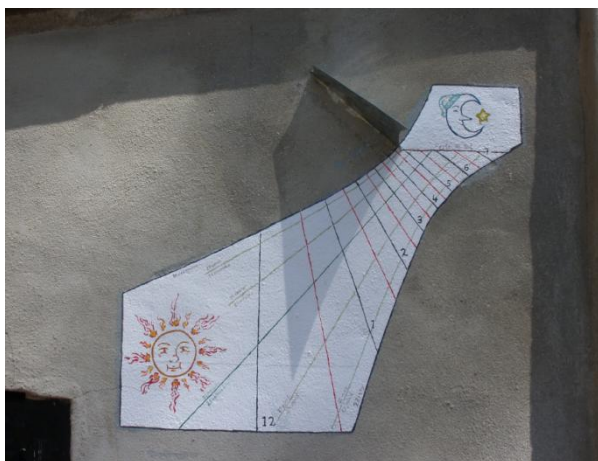

Rellotges de sol a Canals

cap avall, però si la declinació supera els 90o, tant a ponent com a llevant, el gnòmon s'ha de col·locar cap amunt. A causa de la forta declinació de la paret i de la presència de cases a l'altra banda del carrer, el rellotge sols rep el sol unes dues hores en hivern i entre 4 i 5 hores en estiu. Aquest fet em reafirma més en el meu plantejament que els rellotges de sol no sols han de poder complir la seua missió, sinò que també poden ser uns elements decoratius i ornamentals de molta importància.

El disseny i la fabricació són d'Enric Juan.

Caseta en Els Calderons

Qualsevol raconet pot ser un bon lloc per ubicar un rellotge de sol. En aquest cas s'ha aprofitat l'extrem d'una edificació baixa per pintar sobre l'enfoscat el quadrant del rellotge. A pesar de les seues petites dimensions (30 x 40 cm) proporciona prou informació, així té les línies de les hores i de les mitges hores, disposa de les línies del calendari i a més incorpora la línia que indica l'hora de la posta de sol al llarg de l'any.

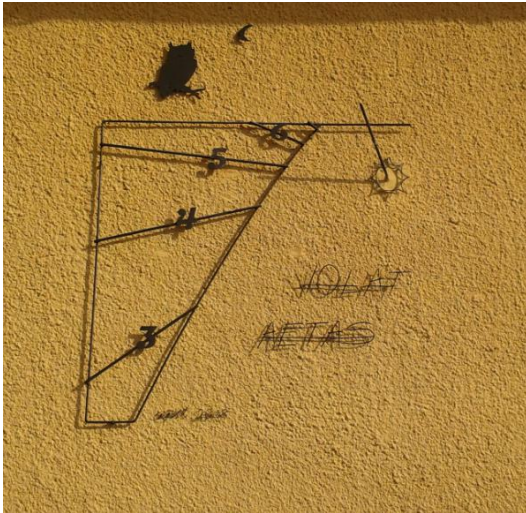
La seua tipologia és de un rellotge vertical declinant cap a ponent.

Llavador en Aiacor

Aquest rellotge fou col·locat amb motiu de la finalització dels treballs de restauració del llavador d'Aiacor en 2009. Es tracta d'un rellotge vertical declinant cap a llevant. Està realitzat en marbre de color marró i el text va gravat sobre el marbre. El quadrant incorpora les línia horàries entre les 4 del matí i l'1 de la vesprada, i les mitges hores van indicades amb punts. Porta gravat un sol del centre del qual ix en gnòmon que és una vareta de 5 mm de diàmetre. A més incorpora l'escut d'Aiacor. El disseny és d'Enric Juan.

Un altre en Els Calderons

Aquest és un rellotge col·locat en una altra caseta en Els Calderons. És un rellotge vertical amb una gran declinació cap a ponent, per això és pot veure que el gnòmon va cap amunt. Està realitzat en vareta d'acer de 5 mm de diàmetre. A causa de la gran declinació només li arriba el sol unes poques hores al dia i sobre tot en estiu. Així el quadrant sols porta les hores entre les 3 de la vesprada i les 6. Aquest rellotge incorpora també la línia de les postes del sol.

Com a elements decoratius porta un sol d'on ix el gnòmon i un mussol i una lluna retallades en xapa d'alumini. A més incorpora la llegenda "Volat aetas"

que traduït significa "el temps vola". El disseny i la fabricació és obra d'Enric Juan.